

ПРЕССЪОБЩЕНИЕ

Институтът за социална интеграция (ИСИ) - София и Фондацията за европейски прогресивни изследвания (ФЕПС) – Брюксел реализират **„Мониторинг на местни избори и референдум 2015“**. Традиционно с петия пореден от 2011-та година мониторинг се наблюдава предизборният и изборен процес в контекста на предстоящите местни избори през месец октомври като специален фокус е предвиден и върху предстоящия национален референдум.

За целта екипа на ИСИ разработи интерактивна интернет платформа, която вече беше представена пред медиите. Целта на платформата е да послужи за самостоятелна ориентация на избирателите в диспута за електронното гласуване. Най-застъпените аргументи „Да“ и „Не“ са показани като кръгчета, които автоматично се генерират от базата с публикации. Чрез кликане с мишка всеки може да достигне до оригиналните цитати и линкове. Потребителят може да стесни графиката до определени автори или до текстове, които съдържат лично интересуваща го дума. Потребителят също така може да добавя нови думи, чиято употреба би желал да проследи. Платформата обхваща периода от насрочване на референдума до 21 Октомври, като в нея фигурират и всички официални позиции на регистрираните политически партии и инициативни комитети по време на кампанията. Платформата се намира на адрес: <http://www.izborni-poslania-isi.com>.

Тук накратко представяме резюме на основните изводи от целия дебат ЗА или ПРОТИВ дистанционното електронно гласуване до този момент посредством платформата.

1. **Кампанията около референдума не беше интензивна и изпълнена с разгорещени дебати. Основният фокус, особено за парламентарно представените партии, бяха местните избори, като по този начин референдумът остана на заден план.** Въпреки това дебатът „За“ или „Против“ електронното гласуване се засили седмица преди изборите, като в този период започнаха да се срещат и по-задълбочени анализи и дискусии по темата. Все пак в медийното пространство не липсваха позициите и аргументите на защитаващите двете страни в рамките на целия период.

2. Застъпниците на позицията „Да“ се обосновават най-често с улесняването на гласуването на емиграцията (патриотичен мотив), редуциране на контролирания вот и включване на младите хора. По този начин новият метод ще повиши избирателната активност и ще приобщи мнозина граждани към политическия процес, подчертават те. Като особено атрактивна страна на дистанционното гласуване се посочва това, че се въвежда по-модерен и технологичен начин за взаимодействие с изборните органи. Сред най-активните и най-отразявани организации в подкрепа на електронното гласуване е ИК „Гласувай без граници“, чието лице е Мануела Малеева. Парламентарно представените партии, които са заявили своята позиция „Да“ пред ЦИК, почти не участват в дебата.

3. Застъпниците на позицията „Против“ наблягат на това, че засега сигурността на интернет технологиите не гарантира принципи на честните избори, каквито са тайната и анонимността на личния вот, проверимостта и проследяемостта на преброяването на гласовете, че дават по-големи възможности за контролиран вот и проверяемост на резултатите. Същевременно малцина автори отхвърлят гласуването чрез интернет по принцип в бъдеще, когато тези въпроси бъдат надеждно решени. Сред най-активните противници на електронното гласуване са Ангел Гаджев въпреки, че ЦИК отказа да регистрира неговия инициативен комитет и Петър Кичашки - директор на Института за модерна политика. При парламентарно представените сили ясна позиция „Против“ електронното гласуване до този момент е заявил Велизар Енчев и ПП Атака, която обаче не участва активно в дебата.

4. И двете групи се позовават на световния опит. В хода на кампанията, опонентите на инициативата все повече се позовават на експериментите в други страни, чуждестранни анализи и примери.

5. **В първите седмици на кампанията се наблюдаваше по-скоро монологично и донякъде декларативно застъпване на позициите, но в последните десет дни дебатращите в**

нарастваща степен обръщат внимание на аргументите и примерите на отсрещната страна. Това е полезно за избирателя, който иска самостоятелно да си състави мнение. За съжаление по-голямата диалогичност се случва главно в някои нови и не толкова известни новинарски-сайтове.

6. Реално през първите няколко седмици на кампанията липсваше експертен дебат, който да касае технологията на гласуване. Подобен дебат може да се наблюдава само сред блоговете, поддържани от ИТ-специалисти и хора, занимаващи се с отворени данни, електронни системи и пр. Те биват търсени, като експерти от някои онлайн медии, но по-рядко. Поради строгата специфичност и терминология, съпътстваща експертния дебат, той е непопулярен и трудно смислям, затова кампаниите до момента залагат на по-прости послания, свързани с пари, емиграция, купен вот и пр. Следователно реалният експертен дебат остава строго в онлайн пространството.

7. Интерес за наблюдение представляват случаите, в които кандидати за кметове или общински съветници агитират с ДА или НЕ в кампанията за референдума. В рекламни клипове по БНТ1 и социалните мрежи може да се забележи, как кандидати за кметове или общински съветници в различни общини излизат с имената си и агитират в кампанията за референдума, като по този начин се ползват и от предвидените за целта медийни пакети от ЦИК. В тези видео клипове кандидатите не агитират за себе си, ето защо в случая формално нарушение не е налично, **но остава подозрението за скрита реклама и агитация в полето на местните избори. Примери за това са клипове на ПП Българска Социалдемократия и МК „Пловдив Утре“.**

Екипът на ИСИ продължава да актуализира интернет платформата до деня на референдума. Българските граждани могат да я използват за ориентир и информиране, както и анализ на аргументите.

И на тези избори Институтът подготвя наблюдатели на изборния процес в деня на изборите.

ИСИ ще работи с наблюдатели от 29 избирателни райони в България. Освен традиционното национално гражданско наблюдение, ще бъде проведено и наблюдение на референдума в чужбина – в секции в Лондон и Ковънтри (Великобритания). В конкретни часове на деня те ще подават обобщена информация в централата на ИСИ.

Като организация с богат опит в изборното наблюдение, за пръв път отчитаме **изключително забавената работа на Централната избирателна комисия**. Удостоверенията биват издадени с голямо закъснение, а не в срок от 3 дни (по Изборен кодекс). Това може да доведе до забавяне работата на неправителствените организации и липса на удостоверения за наблюдателите в цялата страна, което може да резултира в невъзможност на организациите да извършват основната си функция.

Възможните нарушения в изборния процес трябва да получат необходимата публичност и за тях да бъде сигнализирано на отговорните органи. Именно затова, екипът на ИСИ ще информира своевременно медиите и общността за резултата от работата си. *За повече информация и контакти:*

Катя Колева, тел.: +359 887 300 763;

Стефан Георгиев, тел.: +359 886 003 362.

Габриела Величкова, тел.: +359 899 813 532